

Ks. Jerzy Ławicki

**Między tradycją a nowoczesnością. Koncepcje wychowania społecznego
w ujęciu kardynała Stefana Wyszyńskiego**

Streszczenie

Kardynał Stefan Wyszyński, Prymas Polski, dziś błogosławiony Kościoła katolickiego, to jedna z najważniejszych postaci Kościoła w Polsce drugiej połowy XX w. Jego bezpośredni wpływ na życie Polaków i bieg historii jest niezaprzeczalny. Dziś, z pewnego dystansu historycznego, możemy próbować stawiać pytanie o to, jak duży był i czego dotyczył wpływ osoby i nauczania kard. S. Wyszyńskiego. Niniejsza praca stawia je jako problem naukowy i próbuje sformułować odpowiedź w zakresie tego, jaki wpływ miał Ksiądz Prymas na rozwój koncepcji wychowania społecznego w środowiskach katolickich, a pośrednio na praktykę samego wychowania.

W pierwszym rozdziale „Rozwój poglądów społeczno-pedagogicznych kardynała Stefana Wyszyńskiego” zostały przybliżone związki między biografią Kardynała a ewolucją jego poglądów społeczno-pedagogicznych. Ten rozdział ma charakter wprowadzenia w kontekst życia Księdza Prymasa, w jego wykształcenie i działalność jako księdza, następnie biskupa lubelskiego i prymasa Polski. Studiując na KUL-u prawo kanoniczne, wyspecjalizował się równolegle w naukach społecznych oraz pedagogice. Stąd po ich ukończeniu zaangażował się kształcenie przyszłych księży w zakresie nauk społecznych oraz w wykłady prowadzone dla robotników (kierował Chrześcijańskim Uniwersytetem Robotniczym we Włocławku). Ten okres zaowocował także licznymi publikacjami w dziedzinie społecznej myśli Kościoła. Zebrane doświadczenia pozwoliły ukształtować jego poglądy społeczno-pedagogiczne, co odegrało ważną rolę w kształtowaniu postaw polskiego Kościoła w dobie konfrontacji z komunistami.

W rozdziale drugim: „Wychowanie społeczne człowieka przedmiotem nauczania kardynała Stefana Wyszyńskiego” przeanalizowane zostały wypowiedzi Księdza Prymasa określające koncepcję reprezentowanej przez niego pedagogiki społecznej. Będąc orędownikiem wychowania człowieka do odpowiedzialności społecznej, podkreślał rolę wartości, które znajdują się u podstaw najważniejszych kategorii społeczności ludzkich - ojczyzna, naród, rodzina, Kościół i państwo. Kardynał S. Wyszyński w swojej pedagogice kładł nacisk na promowanie tych wartości na każdym etapie życia człowieka oraz na takie ich zdefiniowanie, aby mogły spełniać swoją funkcję wychowawczą.

W ostatnim, trzecim rozdziale: „Formacja społeczna wychowawców w nauczaniu kardynała Stefana Wyszyńskiego” zostały nakreślone sposoby, jakimi Ksiądz Prymas starał się formować trzy grupy podmiotów wychowawczych: nauczycieli, rodziców i duchowieństwo. Jedną ze wspólnych płaszczyzn, na których powinna się dokonywać współpraca tych środowisk pedagogicznych, jest wychowanie społeczne. Dlatego istnieje potrzeba dialogu pedagogicznego pomiędzy nimi.

Wnioski wyciągnięte na podstawie przeprowadzonej analizy wydają się potwierdzać w wielu punktach aktualność społecznej myśli pedagogicznej prymasa S. Wyszyńskiego.